

FOAIA DE PARCURS PENTRU DIGITALIZAREA ECONOMIEI ȘI COMERȚ ELECTRONIC - 2023

(Actualizare raport la 07.06.2023)

PRIORITATEA ZERO				
	Acțiune / scurtă descriere	Impactul scontat	Instituțiile vizate / sursa / parteneri	Progres
1.	<p>Guvernanța procesului și dezvoltarea viziunii naționale privind transformarea digitală</p> <p>Există o necesitate stringentă de a stabili un cadru eficient de guvernanță și de implementare a unei viziuni strategice de transformare digitală a țării.</p> <p>Există o nevoie clară de o coordonare mai bună la implementarea Strategiei naționale de transformare digitală, cu roluri, responsabilități și structură de punere în aplicare clare la nivelul de executare.</p> <p>Transformarea digitală este un proces continuu de schimbare a societății, a proceselor de afaceri și a soluțiilor tehnologice conform noilor realități. Toate elementele trebuie puse în aplicare în mod sistematic, iar un proces de coordonare eficient în contextul crizei actuale ar putea fi transformat într-o oportunitate remarcabilă.</p>	<p>- Ajustarea structurii guvernamentale și crearea capacităților instituționale pentru punere în aplicare (execuție) a transformării digitale</p> <p>- Viziunea de transformare digitală actualizată și lansat procesul de planificare sectorială</p>	<p>VPMD, MDED, autoritățile publice</p> <hr/> <p>/Consiliul Economic (MRECR/GOV-01)</p>	<p>Parțial realizat, în derulare//</p> <p>1. Structura Guvernamentală a fost ajustată prin Decizia Parlamentului 88/2021 și desemnarea unui Viceprim-ministru pentru digitalizare, responsabil pentru dezvoltarea Societății Informaționale și coordonarea activității instituțiilor publice în domeniul digitalizării (EGA; STISC, ASP, etc.).</p> <p>Totuși, structura instituțională existentă necesită perfecționare, în special în sensul dezvoltării capacităților administrative suficiente la nivel central pentru a asigura generarea de inițiative sectoriale și a proiectelor de transformare digitală la nivelul instituțiilor vizate. Consiliul Economic va continua să promoveze consolidarea instituțională, buna coordonare cu mediul de afaceri a procesului de transformare digitală și suportul pentru unitățile de elaborare și implementare politice.</p> <p>2. Elaborarea viziunii privind transformarea digitală a fost inclusă ca obiectiv în Planul de Activitate al Guvernului 2021-2022, aprobat prin HG235/2021 (PAG, act.2.4.4, https://gov.md/sites/default/files/document/attachments/pag_2021-2022_ro.pdf). Cancelaria de Stat a inițiat pe 06.07.2021 elaborarea proiectului Strategiei de transformare digitală 2023-2030, iar prima versiune a proiectului Strategiei a fost prezentat pentru consultări publice la 21.12.2022 (https://particip.gov.md/ro/document/stages/proiect-cu-privire-la-aprobarea-strategiei-de-transformare-digitala-pentru-anii-2023-2030/9914). Pregătirea aprobării documentului strategic este aproape finalizată.</p> <p>3. Cadru de politici pentru economia digitală este și rămâne în prioritățile Consiliului Economic. Consiliul consultativ pentru digitalizarea economiei –</p>

				<p>iConsiliu, sub egida Viceprim-ministrului pentru digitalizare a fost creat pe 29.10.2021, iar consolidarea lui va fi orientată spre asigurarea reprezentativității și suportul ME în dezvoltarea și implementarea programului sectorial eEconomie. iConsiliul a prezentat propunerile sale la proiectul Strategiei naționale de transformare digitală și în mod special la pilonul eEconomie, anunțându-și disponibilitatea de a sprijini procesul de dezvoltare a planului de acțiuni dedicat.</p>
<p>OBIECTIVUL 1. DEZVOLTAREA INTERACȚIUNII LA DISTANȚĂ CU AUTORITĂȚILE ȘI PROMOVAREA SERVICIILOR DIGITALE ESENȚIALE PENTRU COMPANII</p> <p><i>Acțiunile lansate în acest sens sunt axate pe consolidarea cadrului juridic existent; eliminarea constrângerilor pentru interacțiunea la distanță cu autoritățile; îmbunătățirea aplicabilității reglementărilor și optimizarea procedurilor existente la nivel de instituții prestatoare de servicii companiilor. În mod practic, aceste acțiuni abordează automatizarea proceselor, înregistrarea la distanță a companiilor, digitalizarea interacțiunii G2B, a proceselor interne în companii și dintre companii, etc. De asemenea, sunt vizate dificultățile în aplicarea reglementărilor privind protecția datelor cu caracter personal, securității cibernetice, a identificării la distanță, a utilizării semnăturii electronice și a altor măsuri specifice pentru îmbunătățirea mediului de afaceri prin digitalizare.</i></p>				
	Acțiune / scurtă descriere	Impactul scontat	Instituțiile vizate / sursa / parteneri	Progres
2.	<p>Consolidarea mecanismelor de evaluare periodică și identificarea reglementărilor ce descurajează dezvoltarea economiei digitale</p> <p>Existența mai multor reglementări ce nu se potrivesc cu era digitală este un impediment major pentru avansarea Republicii Moldova în domeniul digitalizării economiei. Legislația actuală favorizează conservatismul instituțiilor și descurajează dinamismul digital în mediul de afaceri.</p> <p>Printre aceste fenomene se enumeră: cerințele de prezență fizică "la ghișeu"; prezentarea actelor "în original", chiar și atunci când autoritățile au acces online la resursele de bază; asimetria informațională artificială; concentrarea/monopolizarea pieței și efectele sale negative asupra competiției și/sau inovației, etc.</p>	<p>Cadru legislativ și de reglementare periodic evaluat și modernizat</p>	<p>MDDED, AGE, ASP</p> <p>_____</p> <p>Consiliul Economic, Recomandările OECD pentru o economie digitală</p>	<p>Parțial realizat, în derulare//</p> <p>Acțiunea dată a fost asumată în procesul de actualizare a Foii de parcurs pentru economie digitală. Activitatea Consiliului Economic în acest sens este permanentă și a demonstrat eficiență prin pachetele legislative digitale elaborate și promovate/aprobate, precum și prin proiectele de consolidare a capacităților instituționale.</p> <p>Consultările cu instituțiile/antreprenorii/donatorii sunt permanente, pentru obținerea de efecte pozitive asupra mediului de afaceri prin digitalizare.</p> <p>Propunerile pertinente în acest sens au fost promovate la proiectul Strategiei naționale de transformare digitală și urmează a fi transpuse în Planul de acțiuni eEconomie, ce urmează a fi dezvoltat imediat după aprobarea Strategiei.</p> <p>În paralel Consiliul Economic, în parteneriat cu USAID - prin proiectele MISRA și FTA, a realizat 2 evaluări exhaustive în acest sens: Rapid eCommerce Assessment report 2023 (https://consecon.gov.md/wp-content/uploads/2023/06/1.E-commerce-Assessment_RO_Full-1.pdf) și Mapping of the electronic essential public services to businesses (https://consecon.gov.md/wp-content/uploads/2023/06/USAID-MISRA-</p>

				Mapping-Public-Services-for-Business-02-RO-1.pdf). Concluziile evaluărilor și recomandările stau la baza activităților promovate și implementate de Consiliu în acest sens.
3.	<p>Implementarea serviciilor publice digitale esențiale (primordial necesare) pentru mediul de afaceri</p> <p>Înregistrarea companiilor și simplificarea administrării la distanță a acestora prin instrumente digitale - sunt esențiale pentru dezvoltarea unui mediu de afaceri prietenos și atragerea investițiilor, atât din țară, cât și de peste hotare – inclusiv din diasporă.</p> <p>Schimbarea abordării în implementarea serviciilor digitale pentru business și acordarea priorității serviciilor solicitate de mediul de afaceri, nu celor prioritizate de instituții și agenții.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Modernizarea continuă a cadrului legal - Dezvoltarea de servicii digitale esențiale G2B - Asigurarea serviciilor guvernamentale digitale esențiale pentru business și a infrastructurii tehnologice necesare 	<p>CS, MDED, AGE, ASP, alte autorități publice și contribuitori</p> <hr/> <p>BERD, UK-GGF, USAID/Sweden</p>	<p>Parțial realizat, în derulare//</p> <p>1. Pachetul legislativ pentru digitalizare 1.0 (Legea 175/2021 - https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=128924&lang=ro) dezvoltat de Ministerul Economiei și Consiliul Economic, cu suportul partenerilor de dezvoltare, a intrat în vigoare la 10 ianuarie 2022, ajustând 30 de acte legislative, a apropiat realizarea acestui obiectiv. Autoritățile de toate nivelele au fost obligate să utilizeze instrumentele digitale în interacțiunea sa cu comunitatea de afaceri și să asigure furnizarea serviciilor sale inclusiv prin instrumente digitale, prin modificările la Codul Administrativ, Codul Civil, Codul contravențional și o serie de alte legi. Secretariatul Consiliului Economic monitorizează ajustarea procedurilor interne și aplicarea practică de către instituțiile vizate a prevederilor date, dar și analizează întreaga gamă de servicii publice esențiale pentru a obține acordarea lor în format digital.</p> <p>2. O continuare de succes a acestei abordări a fost realizată prin aprobarea la 26 mai 2023 a celui de al doilea pachet digital în acest sens - Contactless Business in Moldova (https://www.parlament.md/ProcesulLegislativ/Proiectedeactelegislative/tabid/61/LegislativId/6395/language/ro-RO/Default.aspx). O echipă de experți locali contractată cu suportul USAID prin proiectele MISRA și FTA a lucrat cu echipa Consiliului Economic la analiza elementelor lipsă pentru deschiderea/administrarea unei afaceri în Republica Moldova la distanță. Acestea vizau: Acordarea la distanță a IDNP investitorilor străini, asigurarea instrumentelor necesare pentru accesarea platformelor digitale pentru business de către străini, și în primul rând a eKYC, e Notariat și MobiSign, notarizarea electronică, instituirea regimului juridic a actului notarial electronic și particularitățile activității notariale electronice, locul actului notarial electronic în actele emise de notar, cerințe pentru actul electronic, asigurarea obligatorie a versiunii Engleze a formularelor și serviciilor publice pentru business, legalizarea deplină a muncii la distanță, clarificarea regimurilor salariului, taxelor, inclusiv a TVA, precum și a contribuțiilor sociale și asigurării medicale obligatorii, angajarea la distanță a cetățenilor străini, clarificarea aspectelor procedurale de interacțiune între străini și</p>

				<p>autoritățile competente, clarificarea regimului securității muncii, a certificatelor medicale și a riscurilor la locul de muncă, etc.</p> <p>3. În Aprilie 2023 au fost demarate lucrările în cadrul Proiectului de asistență tehnică pentru consolidarea capacităților AGE ”Crearea platformelor tehnologice universale eKYC și eNotary”, inițiate de Consiliul Economic cu suportul financiar al UK-GGF și BERD. Acest proiect de asistență tehnică vine să sprijine instituțiile în crearea și punerea la dispoziția mediului de afaceri a acestor instrumente digitale indispensabile administrării la distanță a afacerilor.</p> <p>4. Pentru promovarea continuă a acestui obiectiv, Consiliul Economic a realizat în noiembrie/decembrie 2022 Studiul privind aplicarea de către autorități și entitățile vizate a Pachetul Legislativ pentru Digitalizare 1.0 și analiza nivelului de digitalizare a serviciilor publice esențiale pentru business, finanțat de MISRA/USAID (https://consecon.gov.md/wp-content/uploads/2023/06/USAID-MISRA-Mapping-Public-Services-for-Business-02-RO-1.pdf).</p>
4.	<p>Acces la instrumente de identitate electronică, inclusiv pentru diasporă și cetățenii străini. Promovarea semnăturii digitale și documentului electronic în relația cu autoritățile, inclusiv pentru crearea și administrarea companiilor la distanță.</p> <p>Chiar dacă legislația internă privind semnătura și documentul electronic au ajuns la a treia ediție din 2004 până în prezent, odată cu aprobarea Legii 124/2022 privind identificarea electronică și serviciile de încredere, în multe cazuri documentele semnate electronic nu sunt acceptate de persoane juridice – subiect de drept privat sau public. În multe cazuri, prezența în persoană este în continuare cerută pentru a completa, a semna și a primi documente. Astfel, potențialul enorm de optimizare a interacțiunii digitale dintre autoritățile publice, persoanele juridice și persoanele fizice, nu este utilizat pe deplin, iar simplificarea și digitalizarea serviciilor publice este tergiversată.</p>	<p>- Utilizarea pe scară largă a documentului electronic și semnăturii digitale</p> <p>- Modernizarea serviciilor și implementarea largă a interacțiunii de la distanță G2B</p> <p>- Promovarea MobiSign și eKYC</p>	<p>CS, MDED, AGE, ASP, alte autorități</p> <hr/> <p>UK GGF, BERD, USAID</p>	<p>Realizat //</p> <p>Prin amendamentele din Pachetul legislativ pentru digitalizare 1.0 și Contactless Business in Moldova, autoritățile de toate nivelele au fost obligate să utilizeze instrumentele digitale în interacțiunea sa cu comunitatea de afaceri și utilizarea semnăturii electronice pentru asigurarea furnizării serviciilor sale digitale, ca opțiune de bază, inclusiv a fost obținută eliberarea semnăturilor digitale în consultatele RM peste hotare, dar și alte măsuri de identificare și notarizare la distanță, angajare la distanță, etc.</p> <p>Totuși, nivelul de utilizare a semnăturilor digitale este la un nivel relativ scăzut - aceasta fiind un element de descurajare a digitalizării economiei naționale și accentul principal la această etapă Consiliul Economic îl pune pe MobiSign și eKYC, care vor facilita absorbția serviciilor digitale pentru business pe mai multe verticale (servicii publice, financiare, notariale, etc.). De asemenea, vor fi identificate și alte măsuri pentru sporirea accesului cetățenilor/antreprenorilor și instrumente digitale și incluziunii digitale.</p>

<p>5.</p>	<p>Crearea platformei tehnologice universale pentru identificarea de la distanță a clienților (eKYC)</p> <p>Un factor-cheie în transformarea digitală și evoluția spre o economie digitală avansată este primul pas spre acordarea identității electronice – identificarea la distanță a persoanei. Aceasta este o componentă esențială a infrastructurii pe care ar putea fi construit cu succes viitorul sistemelor de e-guvernare și de servicii electronice private. Necesitatea identificării persoanei apare ori de câte ori este necesar să se stabilească o legătură între o decizie sau o anumită tranzacție și o anumită persoană sau entitate și să se asigure integritatea datelor.</p> <p>Aceste instrumente digitale pot contribui la extinderea incluziunii digitale în rândul companiilor și în special a IMM-urilor, precum și în rândul diasporei și a potențialilor investitori străini, a cetățenilor străini candidați pentru angajare la distanță în companii moldovenești</p>	<p>Instrumente credibile, universale și ușor accesibile de identificare la distanță eKYC/eKYB</p>	<p>AGE, MJ, BNM, sectorul bancar, notarii publici, etc.</p> <p>_____</p> <p>Consiliul Economic (Fintech consolidation AP - rec.2; 4; 6)</p> <p>EBRD, UK-GGF</p>	<p>Parțial realizat, în derulare//</p> <p>Acțiunea dată a fost promovată și în Planul de Activitate al Guvernului 2021-2022, acțiunea 2.1.16. <i>Promovarea proiectului de hotărâre a Guvernului privind stabilirea procedurii de identificare și verificare de la distanță a identității unei persoane prin utilizarea soluției eKYC.</i></p> <p>Consiliul Economic a realizat o serie de consultări cu potențialii parteneri și beneficiari, dezvoltând conceptul unui proiect de creare a platformei tehnologice eKYC, care a fost aprobată spre finanțare de UK-GGF în noiembrie 2022.</p> <p>Proiectul de asistență tehnică "Crearea platformelor tehnologice universale eKYC și eNotary" a fost lansat în Martie 2023, fiind implementat de către AGE cu suportul BERD și UK-GGF, iar la această etapă, are loc dezvoltarea Conceptul sistemului, cerințele tehnice și proiectul actelor normative necesar de aprobat/amendat.</p> <p>Digitalizarea procesului de identificare la distanță a persoanei va simplifica procesul de acordare la distanță a semnăturii digitale și este o condiție prealabilă pentru succesul inițiativei de dezvoltare a afacerilor la distanță în RM, asigurând diaspora, investitorii străini și angajații de la distanță cu instrumentarul de a interacționa de la distanță cu instituțiile publice, companiile, băncile, notarii etc.</p>
<p>6.</p>	<p>Asigurarea securității digitale într-un mod eficient și echilibrat, pentru un mediu de afaceri sigur și de încredere, în linie cu practicile europene</p> <p>Armonizarea legislației interne cu Directiva europeană 2016/1148 privind securitatea rețelelor și sistemelor informaționale (NIS), va asigura nivelul necesar de protecție și va da claritate companiilor din RM privind investițiile și procedurile necesare (sau inutile) în asigurarea securității cibernetice.</p> <p>Securitatea digitală este tradițional privită ca o problemă tehnică, dar pe măsura creșterii cotei economiei digitale, cresc și riscurile pentru toți actorii, consecințele având potențial de riscuri dramatice pentru companii. Interdependența economiilor,</p>	<p>Cadru legal intern modernizat și aplicat</p>	<p>MDED, AGE</p> <p>_____</p> <p>Consiliul Economic, BERD</p>	<p>Realizat //</p> <p>Consiliul Economic este preocupat de aplicarea unor măsuri și obligații eficiente și echilibrate de prevenire a riscurilor cibernetice, precum și de povara ca va fi pusă pe mediul de afaceri în acest proces.</p> <p>Obiectivul privind perfecționarea cadrului legislativ și instituțional intern în domeniul securității cibernetice a fost promovat, inclusiv la inițiativa Consiliului Economic, pentru PAG 2021-2022. Consiliul Economic a contribuit la relansarea procesului legislativ prin angajarea cu suportul EBRD a unui expert independent și realizarea Analizei impactului de reglementare a Proiectului de lege privind securitatea cibernetică (septembrie/noiembrie 2022).</p> <p>Membrii Consiliului Economic au participat activ la procesul de consultare publică a acestui proiect de lege, care a fost aprobat de Parlament în Martie 2023 (Legea 48/2023 -</p>

	<p>războaiele economice, abuzarea de către diferite entități și organizații, inclusiv de către guverne, a vulnerabilităților cibernetice – toate acestea lovesc în primul rând în antreprenoriat și economiile naționale, din care motiv comunitatea de afaceri din RM trebuie să se asigure că măsurile necesare de prevenire a acestor riscuri sunt aplicate.</p>			<p>https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=136732&lang=ro).</p>
7.	<p>Armonizarea deplină a legislației naționale privind protecția datelor cu caracter personal cu Regulamentul General UE privind Protecția Datelor cu Caracter Personal</p> <p>Armonizarea legislației interne cu Regulamentul (UE) 2016/679 (GDPR), va asigura actualizarea legislației în domeniu și va scuti companiile din Moldova de duplicarea procedurilor, oferindu-le o claritate avansată privind cerințele comune de protecție a datelor cu caracter personal la nivel european.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Actualizarea cadrului legal intern - O cunoaștere mai largă privind aplicabilitatea noii legislații în domeniul protecției datelor cu caracter personal 	<p>CNPDCP, MJ</p> <hr/> <p>Consiliul Economic (MRECR/DAT-01 și CEEC /CH2/2)</p> <p>EBRD, MISRA, FTA USAID/Sweden</p>	<p>În derulare//</p> <p>Parlamentul a relansat procesul de examinare a proiectelor de legi privind protecția datelor cu caracter personal, precum și cea privind CNPDCP. Scopul acestui proces este transpunerea GDPR în legislația națională, acest exercițiu fiind o prioritate atât în relația cu UE, cât și pentru asigurarea drepturilor persoanelor și îmbunătățirea mediului de afaceri, în linie cu practicile europene.</p> <p>În scopul definitivării proiectelor date de lege, Ministerul Justiției a creat un Grup de Lucru, care și-a lansat activitatea în August 2022. Consiliul Economic participă la această activitate, dar și a fost solicitat să asigure o opinie independentă privind conformitatea proiectelor de lege elaborate cu GDPR. De asemenea, CE va acorda suport pentru Analiza Impactului de Reglementare al proiectului dat de lege.</p>
8.	<p>Registrul securizat și accesibil online al companiilor</p> <p>Republica Moldova dispune de resursele informaționale de bază, care pot produce valoare și pot economisi resurse. Utilizarea lor limitată nu servește pentru reducerea costurilor de conformitate pentru companiile din RM sau pentru generarea de noi servicii. RSUD în forma sa actuală este disponibil public doar ca fișier Excel, iar pagina publică care-l oferă nu are asigurat gradul general acceptat de securitate SSL sau EVSSL.</p> <p>Din alt punct de vedere, întreaga complexitate de probleme pentru asigurarea conformității este pusă pe umerii antreprenorilor, care trebuie să furnizeze o multitudine de documente confirmative, chiar și pentru datele ce deja se conțin în registrele publice</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Profilurile companiilor accesibile online pe o resursă securizată - versiunea multilingvă a acestor resurse - economisire timp și resurse pentru companii 	<p>AGE; ASP; ME</p> <hr/> <p>Consiliul Economic (MRECR/OUG-01)</p>	<p>Parțial realizat, în derulare//</p> <p>Consiliul Economic a promovat includerea acestei acțiuni în PAG 2021-2022, aprobat prin HG235/2021 – p. 1.4.2. <i>Promovarea proiectului de hotărâre a Guvernului cu privire la aprobarea Concepției actualizate a Sistemului informațional automatizat „Registrul de stat al unităților de drept”.</i></p> <p>Hotărârea de Guvern pentru aprobarea Conceptului a fost aprobată pe 28 decembrie 2022, iar lucrările de actualizare a RSUD au fost demarate în Martie 2023. Consiliul Economic va susține și promova implementarea practică a acestui obiectiv și va urmări impactul real pentru facilitarea mediului de afaceri.</p>

	(costuri de obținere a copiilor/extraselor, traducere, notarizare, apostilare, expediere, etc. – în mediu cca. 800 USD și până la o lună de întârzieri).			
9.	<p>Asigurarea obligatorie a versiunii Engleze a formularelor și serviciilor publice pentru companii și investitori</p> <p>Inaccesibilitatea actelor juridice în limba afacerilor internaționale, a formularelor, documentelor de constituire a companiilor, actelor permissive, alte servicii digitale pentru business, etc. - toate acestea descurajează investitorii străini, care sunt interesați să dezvolte o afacere în Republica Moldova și comportă costuri substanțiale atât financiare, timp, cât și alte resurse. Cu puțin efort, țara noastră poate fi mult mai accesibilă pentru investitori.</p>	Access la documente de constituire a companiilor în RM în limba internațională a afacerilor	AGE, ASP _____ Consiliul Economic BERD, FTA USAID/Sweden	<p>Realizat //</p> <p>Odată cu aprobarea la 26 martie 2023 a pachetului legislativ "Contactless Business in Moldova", autoritățile vizate au la dispoziție 6 luni pentru a asigura implementarea acestui obiectiv.</p>
10.	<p>Revederea procedurii de acordare a IDNP investitorilor străini</p> <p>Acesta este un element inevitabil pentru înregistrarea și administrarea afacerilor, care nu trebuie să fie o piedică pentru inițierea unei afaceri la distanță în RM</p>	Clarificarea regimului de acordare și administrare a IDNP pentru străini	ASP, AGE _____ Consiliul Economic	<p>Realizat //</p> <p>Odată cu aprobarea la 26 martie 2023 a pachetului legislativ "Contactless Business in Moldova", autoritățile vizate au la dispoziție 6 luni pentru a asigura implementarea acestui obiectiv.</p>
11.	<p>Servicii de notarizare digitală pentru antreprenori, diasporă și investitorii străini</p> <p>În Republica Moldova este necesară instituirea regimului juridic al actului notarial electronic și particularitățile activității notariale electronice, locul actului notarial electronic în actele emise de notar, cerințele pentru actul electronic, modul de întocmire, semnare, înregistrare și arhivare.</p> <p>Interacțiunea cu notarii din țară este o procedură adesea anevoioasă pentru antreprenori și este total inaccesibilă pentru cetățenii din diasporă și investitorii străini, care au acces limitat la rețeaua modestă de consulate ale RM peste hotare. Spre deosebire de alte</p>	Servicii notariale digitale accesibile	MJ, CNM, AGE _____ Consiliul Economic UK-GGF, BERD, USAID/Sweden	<p>Parțial realizat, în derulare //</p> <ol style="list-style-type: none"> Odată cu aprobarea la 26 martie 2023 a pachetului legislativ "Contactless Business in Moldova", a fost asigurat cadrul legislativ necesar. Consiliul Economic în colaborare cu Agenția de Guvernare Electronică și suportul UK-GGF/EBRD, au lansat etapa preparatorie pentru dezvoltarea conceptului sistemului informațional, cerințelor tehnice și cadrului secundar necesar pentru eNotariat. Pe parcursul proiectului, vor fi identificate și alte măsuri pentru sporirea accesului cetățenilor/antreprenorilor la servicii notariale digitale.

	state avansate în acest domeniu, notarizarea digitală nu a evoluat în RM, iar acest lucru s-a transformat într-o barieră artificială pentru dezvoltarea afacerilor.			
12.	<p>Legalizarea muncii la distanță, clarificarea regimului salariului, taxelor, asigurărilor sociale și medicale, securității muncii, permiselor de ședere și de muncă</p> <p>Digitalizarea economiei cere aplicarea unor noi forme de angajare în câmpul muncii, care nu se încadrează în standardele existente, din care considerente este necesară o abordare inovatoare a reglementărilor în domeniu. În urma analizelor efectuate de Consiliul Economic, se constată că în RM nu se întreprind măsuri ce ar amortiza efectele pentru companii a migrației masive a populației calificate și apte de muncă și nu se ia în considerație disponibilitatea unui număr mare de personal să activeze la distanță.</p> <p>Au fost identificate o serie de curențe în ceea ce privește posibilitățile de implicare a cetățenilor străini în activitatea antreprenorială pe teritoriul Republicii Moldova, precum și angajarea lucrătorilor străini la companii din Republica Moldova, fără a fi necesară obținerea a diverse documente și parcurgerea a lungi proceduri, care nici nu asigură posibilitatea angajării la distanță.</p> <p>Economia modernă pune la dispoziție multiple modele de afaceri la distanță, angajarea pe platforme digitale, oferirea de servicii și produse la distanță – de la platforme de comerț online, până la modele ce au schimbat percepția despre modul de a dezvolta afaceri și de a te angaja, cum ar fi Uber, Airbnb, Upwork, etc. Acestea monetizează online diverse active, cum ar fi mașini, case, finanțe, cunoștințe, etc., creând valoare pentru investitori, angajați și cel mai interesant – nu doar pentru țările unde aceste platforme își au originea. Economii emergente nu ignoră aceste oportunități de dezvoltare economică, dar și de</p>	<p>Clarificarea regimului juridic al muncii la distanță</p> <p>Asigurarea disponibilității serviciilor publice necesare</p> <p>Oferirea accesului companiilor locale la forță de muncă calificată de peste hotare</p> <p>Oportunități de angajare la distanță în țară</p>	<p>MMPS, BMA, AGE</p> <p>_____</p> <p>Consiliul Economic, recomandările OECD privind noile forme de angajare în economia digitală</p> <p>BERD, USAID/Sweden</p>	<p>Realizat //</p> <p>Odată cu aprobarea la 26 martie 2023 a pachetului legislativ "Contactless Business in Moldova", a fost asigurat cadrul legislativ necesar iar autoritățile au la dispoziție 6 luni pentru aducerea cadrului legislativ secundar în conformitate.</p> <p>Această inițiativă conține modificări, ce permit ca străini care se vor încadra în activitatea de muncă în companiile din Moldova, să nu fie nevoiți să aibă permis de muncă/ședere, rezidență fiscală, să fie scutiți de anumite obligații și contribuții de asigurări sociale și primele de asigurare medicală obligatorii, precum și de alte cerințe indispensabile pentru angajații în regim obișnuit. De asemenea, a fost clarificat regimul securității muncii, a certificatelor medicale și a riscurilor la locul de muncă pentru angajații la distanță.</p>

	angajare a cetățenilor proprii sau străini, ci le creează toate condițiile pentru a prospera în țara sa.			
OBIECTIVUL 2. DEZVOLTAREA INFRASTRUCTURII DE COMERȚ ELECTRONIC <i>Crearea condițiilor pentru proliferarea comerțului electronic ține de dezvoltarea infrastructurii necesare și eliminarea barierele regulatorii. Reducerea constrângerilor administrative ține în mare parte de egalarea în oportunități a comerțului obișnuit cu cel realizat online, eliminarea discrepanțelor normative, armonizarea cu bunele practici internaționale, facilitarea plăților online, accesul la marketplace-uri, la servicii de plată digitală, servicii de curierat, etc. Acțiunile identificate vor servi la realizarea acestui obiectiv, stimulând competiția și oferta variată de servicii adiacente, transformând eComerțul în element indispensabil al unei economii digitale moderne în Republica Moldova.</i>				
	Acțiune / scurtă descriere	Impactul scontat	Instituțiile vizate / sursa / parteneri	Progres
13.	<p>Suport pentru difuzia inovației digitale în sectorul real al economiei</p> <p>O adevărată digitalizare a economiei se bazează pe digitalizarea întregului ciclu operațional la nivel de companii și între companii, acte și proceduri administrative interne, evidență financiară, comercială, etc., precum și interacțiunea în afara companiei, bazată pe aceste resurse și instrumente digitale.</p> <p>Mai mult ca atât, creșterea nivelului de adopție a soluțiilor digitale în cadrul companiilor este acel instrument pe care se bazează ridicarea productivității și eficienței economice. Încurajarea dinamismului digital în mediul de afaceri prin măsuri de reglementare, stimulare monetară sau fiscală și informare.</p>	<p>- Înlăturarea barierele administrative pentru digitalizarea proceselor în cadrul companiilor</p> <p>- Crearea condițiilor pentru digitalizarea interacțiunii B2B</p>	<p>AGE, ASP, MF, MJ, MMPS</p> <p>_____</p> <p>Consiliul Economic, OECD digital economy outlook</p>	<p>În derulare//</p> <p>Acțiunea a fost asumată în procesul de actualizare a Foii de parcurs. În cadrul consultărilor cu instituțiile vizate și partenerii vor fi identificate formatele necesare.</p> <p>Până la etapa de față, cele mai importante realizări în acest sens se regăsesc în Pachetul legislativ pentru digitalizare 1.0 (Legea 175/2021 - https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=128924&lang=ro), Pachetul legislativ eComerț (Legea 60/2023 - https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=136266&lang=ro) și Pachetul legislativ Afaceri la distanță în RM (în proces de promulgare: https://www.parlament.md/ProcesulLegislativ/Proiectedeactelegislative/ta_bid/61/LegislativId/6395/language/ro-RO/Default.aspx) prin care au fost create condiții pentru digitalizarea unei părți considerabile a relațiilor de muncă, în special posibilitatea semnării digitale a contractelor de angajare și a altor acte subsidiare în relațiile angajator-angajat, interacțiunii cu autoritățile la distanță, desfășurarea activității de administrare și a celei economice la distanță).</p> <p>De asemenea, interacțiunea cu principalii operatori de utilități publice au fost ajustată pentru a permite digitalizarea interacțiunii la distanță, precum și au fost create condiții pentru realizarea online a unor etape decizionale, cum ar fi adunările generale online, a consiliilor de administrare, etc.</p> <p>Consiliul Economic promovează această abordare și pentru documentele de politici dezvoltate de autorități, urmând să-și intensifice activitatea sa în acest sens și în relația cu autoritățile de implementare.</p>

<p>14.</p>	<p>Stimularea pieței serviciilor de plată electronică în suportul economiei digitale și a comerțului electronic</p> <p>Dezvoltarea economiei digitale și a eComerțului trebuie să țină cont de o multitudine de elemente vitale pentru a reuși, dar unul din elementele cheie este posibilitatea de plată online. Fără a acorda atenția cuvenită acestui element, este imposibil ca o companie să-și deservească clientul și să fie pentru acest serviciu sau produs plătită. Mai mult ca atât, varietatea metodelor de plată și tarifele rezonabile pentru aceste servicii sunt și ele esențiale, fiind determinate doar de o competiție corectă. Nivelul rezonabil al tarifelor pentru serviciile de plată online pot face diferența între companiile mari (care obțin mai ușor tarife convenabile) și companiile mici; între companiile internaționale (care au acces la o varietate de instrumente de plată la tarife competitive) și companiile locale, etc.</p> <p>Competiția pe acest segment în Republica Moldova este încă slabă, accesul la infrastructură este limitat, tarifele pentru serviciile de plată online rămân ridicate, iar informarea atât a comerciantului, cât și a beneficiarului final, este redusă. Drept rezultat, consumatorul local mai avansat digital, preferă platformele internaționale de comerț electronic, având de suferit antreprenorul local.</p> <p>Statul la fel, ratează venituri enorme din taxe, datorită nivelului scăzut al plăților electronice și economiei neformale, în special domeniul comerțului.</p>	<p>Competiție, acces la servicii de plată online la tarife competitive</p> <p>Dezvoltarea comerțului electronic și reducerea economiei neformale</p>	<p>BNM, CNPF, MF, mediul privat</p> <hr/> <p>/Consiliul Economic (MRECR/BNM-01);</p> <p>(Fintech consolidation AP - rec.2; 4; 6)</p> <p>EBRD, UK-GGF, USAID/Sweden</p>	<p>În derulare//</p> <p>Consiliul Economic și-a prioritarizat activitățile în acest sens, bazându-se pe propunerile comunității de afaceri și studiile dedicate realizate cu participarea Consiliului Economic: Studiul rapid privind dezvoltarea comerțului electronic în Republica Moldova (https://consecon.gov.md/wp-content/uploads/2023/06/1.E-commerce-Assessment_RO_Full-1.pdf); Evaluarea comerțului electronic și a economiei fără numerar (https://consecon.gov.md/wp-content/uploads/2021/02/USAID-MSRP-cashless-economy-and-e-commerce-Jan-31-final.pdf); și Consolidarea comunității FinTech în Moldova (https://consecon.gov.md/wp-content/uploads/2023/06/Report_Consolidation-of-Fintech-comunity-of-Moldova_RO_rev1.pdf).</p> <p>Recomandările identificate au devenit parte a Foii de parcurs privind economia digitală și au fost dezvoltate în amendamente legislative, fiind promovate prin pachetele legislative pentru digitalizare (Digitalizare, eComerț și Contactless).</p> <p>În cadrul consultărilor periodice ale Secretariatului Consiliului Economic cu partenerii interesați, constrângerile identificate și soluțiile propuse au fost promovate, inclusiv în PAG 2021-2022, precum și în documentele noi de politici publice.</p> <p>Unul din elementele determinante întru realizarea acestei linii de acțiuni a fost adoptarea de Parlament în lectură finală a Legii pentru armonizarea cadrului legislativ intern cu Directiva europeană privind serviciile de plată (PSD2) 2015/2366. Implementarea acestei legislații va permite dezvoltarea unui mediu competitiv în domeniul serviciilor de plată și facilitarea implementării de noi tehnologii financiare FinTech.</p> <p>Pe lângă amendamentele legislative promovate ca rezultat a acestui efort, SCE cu suportul partenerilor de dezvoltare a formulat și inițiat așa proiecte, ca:</p> <ul style="list-style-type: none"> - EBRD/Poșta Moldovei proiectul pentru conectarea operatorului universal la fluxurile de eComerț internațional și oferirea serviciilor de monedă electronică, ce va contribui la ridicarea gradului de incluziune financiară/digitală a consumatorilor și micilor antreprenor, în special în zonele rurale. - UK-GGF/AGE proiectul "Implementarea platformelor eKYC și eNotary",
------------	---	--	--	---

				<p>care are drept rezultat crearea și utilizarea de către prestatorii serviciilor de plată a unei platforme tehnologice universale eKYC.</p> <p>Alte inițiative în suportul acestei linii de acțiuni sunt discutate cu părțile interesate (BNM și MISRA/USAID), fiind necesar un efor consolidat și continuu.</p>
15.	<p>Consolidarea sectorului Fintech, suport pentru asociere și promovarea agendei Fintech</p> <p>Autoritățile de reglementare și guvernele consideră de regulă, că este dificil să colaboreze cu companiile Fintech individuale, în special în ceea ce privește aspectele care au impact asupra industriei în sens larg. Acestea au nevoie de o viziune obiectivă care să reprezinte punctul de vedere comun al tuturor membrilor din sector.</p> <p>Asociația Fintech va aduce concentrarea și ajutorul necesar pentru a face sectorul mai vizibil și, prin urmare, capabil să aducă schimbări transformatoare în sectorul serviciilor financiare.</p>	Dezvoltarea Asociației Fintech, cu putere de reprezentare și contribuție la dezvoltarea sectorului	<p>Sectorul asociativ; BNM</p> <p>_____</p> <p>/Consiliul Economic (MRECR/ASO-01);</p> <p>(Fintech consolidation AP - rec.8)</p> <p>EBRD, UK-GGF</p>	<p>În derulare//</p> <p>Evaluările necesare au fost efectuate și prezentate public prin studiul UK-GGF "Consolidarea comunității FinTech" (2022 - https://consecon.gov.md/wp-content/uploads/2023/06/Report_Consolidation-of-Fintech-comunity-of-Moldova_RO_rev1.pdf), dar și prin Studiul USAID privind dezvoltarea comerțului electronic în RM (2023 - https://consecon.gov.md/wp-content/uploads/2023/06/1.E-commerce-Assessment_RO_Full-1.pdf).</p> <p>Consiliul Economic va susține consolidarea vocii acestui sector emergent și are suportul în acest sens a partenerilor de dezvoltare. Scenariile ce se prefigurează sunt două: extinderea mandatului Asociației TIC, care deja are un Comitet Fintech deosebit de activ și prolific în acest sens, iar asociația are deja setate procese și parteneriate pentru a acoperi acest domeniu; sau crearea unei asociații de la zero, dar cu riscurile de rigoare. Consultările cu principalii contribuitori vor continua.</p>
16.	<p>Dezvoltarea cu suportul autorităților de reglementare a Hub-ului inovațional Fintech</p> <p>O concurență mai mare în domeniul serviciilor financiare crește amploarea sectorului, prezentând astfel mai multe opțiuni pentru consumatori.</p> <p>Antreprenorilor le este uneori complicat să navigheze prin sistemul complex de reglementare a serviciilor financiare și nu sunt siguri să abordeze la acest subiect autoritatea de reglementare, iar contractarea companiilor de consultanță specializată implică adesea costuri majore. Adesea, este posibil ca ideile lor inovatoare să nu se încadreze în mod clar în cadrul de reglementare actual al serviciilor financiare, sau dimpotrivă, ei să nu fie siguri că produsul lor se</p>	Facilitarea accesului inovațiilor FinTech pe piața din RM	<p>BNM, CNPF, MF</p> <p>_____</p> <p>/Consiliul Economic (MRECR/NBM-02 și CEEC /CH3/9);</p> <p>(Fintech consolidation AP - rec.3)</p> <p>BERD, UK-GGF USAID/Sweden</p>	<p>În derulare//</p> <p>Evaluările necesare au fost efectuate și prezentate public în august 2022 prin studiul "Consolidarea comunității FinTech" (https://consecon.gov.md/wp-content/uploads/2023/06/Report_Consolidation-of-Fintech-comunity-of-Moldova_RO_rev1.pdf).</p> <p>Consultările prealabile ale Secretariatului Consiliului Economic cu Banca Națională, cu alte părți interesate, au indicat asupra necesității creării condițiilor legislative. Amendamentele necesare pentru lansarea unui Hub inovațional FinTech au fost incluse în proiectul Pachetului legislativ eComerț, dar la etapa finală au fost retrase de BNM.</p> <p>Pe 12.04.2022 cu suportul Tekwill (USAID/Sweden) a fost creat un Hub FinTech cu obiective de instruire și promovare a noilor tehnologii în domeniu pe platforma ASEM, totuși, lipsa autorității de reglementare în</p>

	<p>încadrează în reglementările actuale și este salutat pe piață.</p> <p>În rezultat, antreprenorii nu se avântă să inoveze în sectorul financiar, lăsând băncile și companiile de carduri sau marii jucători de asigurări să domine sectorul, iar acest lucru ține taxele și comisioanele ridicate, iar produsele și serviciile fintech sub-standard.</p>			<p>calitate de fondator al acestei entități va reduce mult din valoarea acestui Hub pentru antreprenori.</p> <p>Consultările și identificarea alternativelor va continua, acest element fiind foarte necesar pentru suportul și consultarea antreprenorilor privind oportunitățile și posibilitățile legale de a dezvolta soluții de plată alternative, agile și cu costuri reduse, bazate pe soluții tehnologice moderne.</p>
17.	<p>Promovarea unui program de educație digitală și incluziune financiară (DEFIP)</p> <p>Beneficiile unei societăți digitalizate nu tot timpul pot ajunge fără efort la toți cetățenii, dacă acțiunile necesare incluziunii digitale/financiare nu sunt bine organizate. Această politică ar trebui să acopere aspecte esențiale legate de alfabetizarea digitală și financiară a populației, în special a tinerilor, femeilor și vârstnicilor. Incluziunea digitala/financiară este un subiect multidisciplinar și în condițiile arhitecturii instituționale din Moldova, acest subiect rămâne neacoperit pe deplin, povara generării acestei agende și implementării ei cazând integral pe umerii antreprenorilor și ONG-urilor, ceea ce nu este suficient.</p>	Dezvoltarea unui set de acțiuni și promovarea largă a incluziunii digitale și financiare	<p>BNM, ME, MF</p> <p>_____</p> <p>/Consiliul Economic (CEEC /CH6/5)</p> <p>(Fintech consolidation AP - rec.7)</p>	<p>În derulare//</p> <p>Evaluările necesare au fost efectuate și prezentate public prin studiul UK-GGF "Consolidarea comunității FinTech" (2022 - https://consecon.gov.md/wp-content/uploads/2023/06/Report_Consolidation-of-Fintech-comunity-of-Moldova_RO_rev1.pdf), dar și prin Studiul USAID privind dezvoltarea comerțului electronic în RM (2023 - https://consecon.gov.md/wp-content/uploads/2023/06/1.E-commerce-Assessment_RO_Full-1.pdf).</p> <p>Consultările și identificarea altor măsuri va continua, în special în promovarea unui Program național de incluziune digitală, dar și a altor recomandări identificate la elaborarea studiului UK-GGF "Consolidarea comunității FinTech (2022)".</p>
18.	<p>Promovarea platformelor locale de comerț electronic. Eliminarea constrângerilor pentru intrarea pe piața RM a platformelor internaționale de eComerț</p> <p>Promovarea online este foarte accesibilă sub diferite forme, dar în avalanșa de oferte, mulți producători locali rămân neobservați. Acest instrument ar trebui să integreze și să redirecționeze solicitările către magazinele sau facilitățile online ale producătorilor locali. În același timp, pentru micii producători, care nu pot întreține magazine online private, platformele digitale oferă soluții intermediare pentru comercializarea produselor și serviciilor. Obiectivul</p>	Accesul comercianților la instrumente de comerț electronic locale și internaționale, ușor de recunoscut și accesibile	<p>ME, sectorul asociativ și privat</p> <p>_____</p> <p>/Consiliul Economic</p> <p>(eCommerce platforms development AP – rec.3; AP -rec.9)</p> <p>EBRD, UK-GGF</p>	<p>În derulare//</p> <p>Evaluările necesare și recomandările identificate au fost prezentate public prin studiile "Dezvoltarea Platformelor naționale de eComerț" (2022); și "Evaluarea capacităților Poștei Moldovei de a dezvolta servicii de eComerț și FinTech" (2022).</p> <p>Până în prezent, au fost realizate o serie de consultări cu companii locale și donatorii, pentru a identifica scenariile fezabile de dezvoltarea a platformelor naționale de comerț electronic.</p> <p>Totodată, se depun eforturi pentru a sprijini în eforturile sale de ași extinde gama de servicii în acest sens, în special în afara Chișinăului, a Operatorul poștal universal ce are potențialul să atragă și să deservească ca un</p>

	<p>principal este un produs digital bine recunoscut în țară sau o varietate a acestora. Crearea de funcționalități pentru promovarea ofertelor pentru diferite grupuri de interes social, inclusiv prin antreprenoriat social - reprezintă un obiectiv care ar sprijini IMM-urile să intre în circuitul economic prin intermediul instrumentelor digitale.</p> <p>Partea ce ține de accesul platformelor internaționale pe piața RM este foarte complexă, mai puțin depinde de factorii interni, în primul rând ține de prioritățile investitorilor și de mărimea pieței din RM, dar are un mare potențial pentru a facilita eComerțul și eExporturile din Moldova. Este nevoie de identificarea măsurilor de stimulare și încurajare a desfășurării operațiunilor în țara noastră.</p>			<p>marketplace virtual local adevărat sau ca un intermediar pentru accesarea platformelor internaționale de către antreprenorii locali.</p> <p>Alte activități în acest sens, urmează a fi dezvoltate în consultare cu partenerii.</p>
19.	<p>Dezvoltarea pieței de servicii poștale și de curierat, integrarea în portofoliile operatorilor locali de poștă și curierat a serviciilor de plată electronică, de eComerț, extinderea rețelelor și prezenței regionale pentru sporirea accesului și incluziunii</p> <p>Accesul la servicii poștale moderne și extinderea serviciilor de curierat pe întreg teritoriul țării, în suportul comercianților online - sunt elemente cheie ce pot facilita, dar în același timp, lipsa lor poate și descuraja dezvoltarea sectorului de eComerț și eExport.</p> <p>Prin această linie de acțiune se va facilita accesul potențialilor comercianți și clienți, în special din zonele îndepărtate unde nu există alternative, la servicii de plată electronică competitive și posibilitatea de a practica eComerțul. În majoritatea localităților rurale din Moldova accesul la servicii financiare rămâne foarte limitat, băncile comerciale nu deschid filiale, accesul la terminale bancare lipsește, etc.</p> <p>Pe de altă parte, piața serviciilor de curierat abia ia avânt în RM. În același timp, specificul acestui</p>	<p>Acces larg la serviciile poștale, de curierat, ePayment și eComerț pe întreg teritoriul țării</p> <p>Regim de lucrători zilieri pentru anumiți angajați ai companiilor de curierat</p>	<p>MIDR, BNM, MMPS operatorii de servicii poștale și de curierat</p> <p>_____</p> <p>/Consiliul Economic (CEEC /CH4/2)</p> <p>BERD, USAID</p>	<p>În derulare//</p> <p>Poșta Moldovei are o rețea de oficii locale foarte dezvoltată, dar care necesită modernizată și completată cu noi servicii. PM și-a dezvoltat propriul concept privind implementarea eWallet și a serviciilor de monedă electronică, precum și un plan de afaceri în acest sens, pregătind aplicarea pentru licența respectivă în conformitate cu cerințele BNM. Procesul, însă nu a fost finalizat, inclusiv datorită necesității unor investiții în infrastructura PM.</p> <p>La inițiativa SCE și cu suportul BERD, a fost contractată o companie internațională de consultanță pentru elaborarea unui studiu de evaluare și de a oferi recomandări Poștei Moldovei cu privire la capacitățile actuale și potențiale de integrare a platformelor de comerț electronic și a soluțiilor ePayment pentru clienții săi, în special în zonele îndepărtate, unde PM este în multe cazuri singurul operator capabil să ofere soluțiile date comunității locale, ce constituie peste 2/3 din populația țării, inclusiv livrare zilnică de colete. Ca urmare a acestui efort, au fost lansate o serie de inițiative, negocierile asupra cărora sunt în derulare.</p>

	<p>domeniu este, că operatorii pot angaja curieri de diverse formări și vârste, studenți sau neangajați permanent, etc. Furnizorii de servicii de post-livrare sau curierat care au software pentru curieri cu identificare în timp real, ar putea angaja curieri cu regim de zilier pentru livrarea bunurilor în cazul utilizării numai a transportului public, a bicicletei sau similar, contribuind la crearea de oportunități pentru diverse categorii sociale, dar și asigurând un grad potrivit de asigurare socială a acestora.</p>			
20.	<p>Reflectarea economiei digitale în statistica economică pentru politici publice pro active, bazate pe date</p> <p>Măsurarea impactului economic al transformării digitale, al serviciilor electronice, comerțului electronic și tranzacțiilor prin intermediul platformelor digitale, este foarte importantă pentru formularea corectă a politicilor publice. Urmărirea impactului inovației digitale asupra activității economice și reflectarea corectă a acestora în legislație este importantă în epoca când Internetul șterge hotarele dintre companiile stabilite fizic și cele virtuale, între lucrul la oficiu și cel la distanță, permite crearea de produse virtuale ce au o valoare economică reală și măsurabilă. Reflectarea adecvată a acestei laturi a dezvoltării economice necesită intervenția în structura datelor colectate, actualizarea indicatorilor de bază și în procesarea corectă lor, iar la nivel global sunt deja aplicate metodologii de măsurare și cuantificare transpozabile în practica din țara noastră.</p>	<p>Utilizarea datelor și urmărirea tendințelor de dezvoltare pentru dezvoltarea/corectarea politicilor publice</p>	<p>ME, BNS</p> <p>_____</p> <p>/Consiliul Economic (OECD Going digital measurement roadmap)</p>	<p>Acțiune introdusă în procesul de actualizare a Foii de parcurs. Consultările cu instituțiile/partenerii și acțiunile necesare vor fi lansate de SCE.</p>
21.	<p>Suport pentru dezvoltarea infrastructurii logistice eComerț, a serviciilor de aprovizionare pe platformele ZEL-urilor, platformelor industriale, etc.</p> <p>Infrastructura logistică internă din Moldova este în dezvoltare, totuși timpul nu răspunde necesităților pieței operaționale. De asemenea, se instituie</p>	<p>Modernizarea platformelor industriale existente, în vederea asigurării infrastructurii logistice și a operatorilor de</p>	<p>ME, sectorul privat</p> <p>_____</p> <p>/Consiliul Economic (MRECR/MOE-03)</p>	<p>Acțiune introdusă în procesul de actualizare a Foii de parcurs. Consultările cu instituțiile/partenerii și acțiunile necesare urmează a fi lansate de SCE</p>

	infrastructura de depozitare; cu toate acestea, decalajul ține de disponibilitatea companiilor de aprovizionare care ar putea oferi un astfel de serviciu mai multor clienți simultan. Pentru moment, companiile tind să-și construiască propriile operațiuni de aprovizionare și, adesea, chiar să aibă propria flotă de curieri, vehicule și șoferi – ce este contraproductiv.	eFulfilment		
OBIECTIVUL 3. FACILITAREA PROCEDURILOR FISCALE ȘI VAMALE PENTRU DEZVOLTAREA ECONOMIEI DIGITALE, E-COMERȚULUI ȘI E-EXPORTURILOR <i>Dezvoltarea rapidă a industriilor virtuale și economiei digitale lasă mult în urmă instituțiile și autoritățile cu care antreprenorii trebuie de regulă să interacționeze. Aplicarea noilor metode de interacțiune G2B în aceste condiții devine un impediment pentru dezvoltarea economică, consumă resurse și timp. Pe de altă parte, modernizarea cu aceeași viteză a procedurilor de raportare, declarare, evidență, etc. va sprijini antreprenoriatul inovativ și va contribui la creșterea economică. Mai mult ca atât, statele cu ambiții de economii moderne aplică diverse facilități fiscale și non-fiscale pentru a promova noile sectoare economice și inovația.</i>				
	Acțiuni / scurtă descriere	Impactul scontat	Instituțiile vizate / sursa / parteneri	Progres
22.	<p>Identificarea și promovarea unui set de măsuri de optimizare a procedurilor fiscale și vamale pentru digitalizarea afacerilor și comerț electronic</p> <p>Dezvoltarea instrumentelor digitale și de comerț electronic implică costuri considerabile pentru companii, dar oferă beneficii suficiente pentru antreprenori, autoritățile fiscale și vamale. Ponderea economiei digitale și a comerțului electronic rămâne redusă în RM, preponderent fiind descurajat de ambiguitatea procedurilor fiscale și vamale.</p> <p>Simplificarea administrării și eliminarea barierelor birocratice au potențialul, fără riscuri majore pentru colectările la buget, să contribuie esențial în a face diferența dintre sectorul tenebru și operarea în regim legal.</p>	<p>Proceduri administrative optimizate și digitalizate</p> <p>Stimularea formalizării afacerilor și eliminarea concurenței neloiale</p> <p>Proliferarea economiei digitale</p>	<p>ME, MF, SFS, SV</p> <p>_____</p> <p>EBRD, USAID</p>	<p>În derulare//</p> <p>O serie de măsuri în acest sens pentru stimularea comerțului electronic și a exporturilor online au fost elaborate și promovate prin Pachetul legislativ eComerț (Legea 60/2023 - https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=136266&lang=ro), precum și printr-un set de propuneri la Politică bugetar fiscală 2023, din care o parte, la fel a fost aprobată la 29 Decembrie 2022.</p> <p>Implementarea acestor inițiative va fi monitorizată de Consiliul Economic, dar este necesară o cartografiere și o analiză cuprinzătoare a proceselor de afaceri pentru a revizui cât de bine se aliniază reglementările, procedurile și sistemele, cu fluxurile de afaceri vizate - de-a lungul lanțului valoric.</p> <p>Alte măsuri urmează a fi identificate și promovate pe parcurs, în parteneriat cu instituțiile vizate, principalii contributory și mediul de afaceri.</p>
23.	<p>Facilitarea plăților fără numerar</p> <p>Nivelul plăților electronice în economia Republicii Moldova este relativ scăzut în comparație cu situația</p>	<p>Reducerea concurenței neloiale</p> <p>Noi oportunități de</p>	<p>ME, MF, SFS, asociațiile de afaceri</p>	<p>În derulare//</p> <p>Evaluările necesare au fost efectuate la inițiativa SCE și prezentate public prin: Studiul rapid privind dezvoltarea comerțului electronic în Republica</p>

	<p>din alte țări din regiune. Însă, plățile fără numerar, printre alte efecte pozitive, contribuie în mod direct la reducerea evaziunii fiscale, a ponderii economiei informale și a concurenței neloiale.</p> <p>Dezvoltarea unor inițiative și mecanisme fiscale simplificate pentru activitățile comerciale care efectuează doar plăți electronice poate deschide noi oportunități. Procedurile fiscale sunt destul de complexe și implică riscuri ridicate de sancțiuni. Este o problemă în primul rând pentru întreprinderile mici și întreprinderile care au activități simple. Aceste întreprinderi trebuie să beneficieze de mecanisme fiscale simplificate, în cazul în care toate tranzacțiilor lor au loc cu utilizarea instrumentelor de plată fără numerar, fiind trasabile și ușor de supus evidenței și impozitării. Această diferențiere va încuraja companiile să formalizeze activitatea economică, iar economia tenebră se va reduce.</p>	<p>afaceri pentru companiile on-line, mai puține riscuri de erori și evaziune fiscală</p>	<p>_____</p> <p>/Consiliul Economic EBRD, USAID; UK-GGF</p>	<p>Moldova (https://consecn.gov.md/wp-content/uploads/2023/06/1.E-commerce-Assessment_RO_Full-1.pdf); Evaluarea comerțului electronic și a economiei fără numerar (https://consecn.gov.md/wp-content/uploads/2021/02/USAID-MSRP-cashless-economy-and-e-commerce-Jan-31-final.pdf); și Consolidarea comunității FinTech în Moldova (https://consecn.gov.md/wp-content/uploads/2023/06/Report_Consolidation-of-Fintech-comunity-of-Moldova_RO_rev1.pdf). Aceste recomandări stau la baza inițiativelor promovate de Consiliu în acest sens.</p> <p>În Programul Guvernului 2021-2022 a fost promovat de către Consiliul Economic și s-a inclus p.4.12.1. <i>Elaborarea proiectului de lege pentru modificarea unor acte normative în vederea adoptării regulilor pentru stimularea tranzacțiilor fără numerar.</i></p> <p>Un impact major asupra pieței de servicii de plată online și un mediu competitiv real va fi atins odată cu implementarea Legii pentru armonizarea cadrului legislativ intern cu Directiva europeană 2015/2366 privind serviciile de plată (PSD2), aprobată în lectură finală de Parlament pe 15 iulie 2022.</p> <p>Consultările și identificarea altor măsuri va continua, în special în promovarea propunerii de elaborare a unui program de incluziune digitală, dar și a altor recomandări identificate de SCE.</p>
24.	<p>Promovarea facturii electronice și a bonului fiscal electronic</p> <p>Evaluările realizate indică asupra unei necesități stringente de uniformizare și digitalizare a fluxurilor de business, transferului de date, conectivitatea dintre unitățile logistice, facturarea plăților și încasărilor, gestionarea inventarului, inclusiv a datelor din și pentru autoritățile vamale și fiscale, inclusiv din sistemele de achiziții publice. Este necesar să se treacă spre procese care implică funcționalități precum agregarea plăților digitale, bonurile fiscale, integrarea API între sistemele IT ale furnizorilor de livrare / serviciilor de plată / piețelor / magazinelor web / autorităților fiscale și vamale, etc.</p>	<p>Diminuarea costurilor de conformitate și a timpului de procesare a tranzacțiilor</p>	<p>MF, SFS</p> <p>_____</p> <p>/Consiliul Economic (CEEC/CH3/4), (CEEC /CH6/1)</p>	<p>Acțiune introdusă în procesul de actualizare a Foii de parcurs. Necesară pentru simplificarea procedurilor și eliminarea duplicării mai multor procese, în special pentru companii.</p> <p>Parțial problema a fost adresată prin ajustarea cadrului normativ în cazul emiterii facturilor pentru tranzacțiile efectuate de companii cu cardurile bancare corporative. De asemenea, o serie de ajustări necesare în sistemele informaționale ale CTIF/SFS au fost dezvoltate, dar s-au oprit la etapa certificării, din insuficiență de capacități.</p> <p>Secretariatul Consiliului Economic va desfășura consultări cu instituțiile/partenerii privind suportul necesar.</p>

	<p>Deși percepute în primul rând ca mijloace de creștere a colectării impozitelor, studiile arată că facturile electronice s-au dovedit a fi un instrument valoros pentru îmbunătățirea proceselor generale în cadrul companiilor.</p> <p>De asemenea, procesarea cardului bancar prin POS terminale trebuie efectuată împreună cu emiterea unui "Bon fiscal" din CRM, scutind beneficiarul și comerciantul de proceduri suplimentare inutile, dacă tranzacția se face electronic.</p> <p>"E-Bon fiscal" poate fi emis de Sistemul informatic Fiscal Gateway al Serviciului Fiscal de Stat și confirma tranzacția electronică, fără hârtie suplimentară (extrasul ordinar publicat de CRM).</p> <p>Fără digitalizarea acestor fluxuri de date și interacțiunii B2G și B2B nu există economie digitală.</p>			
25.	<p>Dezvoltarea sistemului informațional "Asycuda World" și integrarea modulelor informaționale ale operatorilor poștali, precum și a serviciilor de curierat rapid</p> <p>Implementarea Asycuda 4.3 poate oferi posibilitatea de a completa online o declarație poștală/vamală unică CN23 pe interfața CDS, eliminând plățile pentru serviciile brokerilor vamali. În această etapă, sistemul de informații poștale nu este încă pe deplin interoperabil cu sistemul de informații vamale (declarațiile poștale și declarațiile vamale sunt prezentate separat pe suport de hârtie, deși sunt în mare măsură comparabile și pot fi integrate online). Întârzierea acestei soluții duce la duplicarea mai multor procese, obținerea declarației vamale preliminară și optimizarea proceselor legate de expedierea coletelor.</p>	Optimizarea fluxurilor informaționale vamale și interacțiunii cu exportatorii	MF, Serviciul Vamal, operatorii de servicii poștale și de curierat _____ EBRD, UNCTAD	<p>În derulare//</p> <p>Tranziția către Asycuda 4.3 este la etapa de implementare, în cadrul unui proiect mai larg inițiat de Consiliul Economic și implementat de UNCTAD, cu suportul financiar al EBRD. Acest proiect are drept scop digitalizarea întregului flux de date și a interacțiunii cu exportatorii.</p> <p>Totodată, în cadrul acestui proiect, Serviciul Vamal cooperează cu Operatorul Poștal Național pentru interconectarea Sistemului de Declarații Vamale (CDS) cu sistemul informațional vamal, elaborarea și implementarea unei cereri online pentru completarea declarației CN23. Acest proces este facilitat de statutul Poștei Moldovei de Agent Economic Autorizat (AEO) și de Prestator de serviciu poștal universal. Ulterior, această experiență va fi extinsă la nivelul întregii piețe de servicii poștale și de curierat.</p>

26.	<p>Promovarea instruirilor (certificărilor) privind procedurile vamale pentru companii la eExporturi</p> <p>Stimularea eExporturilor se poate și trebuie realizată prin promovarea cunoștințelor și optimizarea costurilor, în primul rând cu participarea autorităților vizate. Adesea, cel mai invocat element descurajator menționat de antreprenori este insuficiența de cunoștințe și costurile ridicate pentru serviciile de intermediere.</p> <p>Companiile sunt pe deplin responsabile pentru greșelile declarantului, prin urmare, există o nevoie puternică în special de instruire efectuate de specialiștii Serviciului Vamal (cu certificare corespondentă).</p>	<p>Reducerea riscurilor și creșterea încrederii în capacitățile companiilor de perfectare a procedurilor vamale</p> <p>Reducerea costurilor pentru servicii de brokeraj</p>	<p>MF, SV</p> <hr/> <p>/Consiliul Economic (CEEC /CH4/3)</p>	<p>Acțiune introdusă în procesul de actualizare a Foii de parcurs. Consultările cu instituțiile/partenerii și acțiunile necesare urmează a fi lansate de SCE.</p>
27.	<p>Suport pentru accesul la informație privind eComerțul</p> <p>Există o cerere masivă din partea companiilor pentru informații actualizate și generale privind comerțul online, începând de la norme contabile, fiscale și vamale privind comerțul electronic, soluții de plată disponibile/recomandabile, până la informații despre accesarea platformelor internaționale, identificarea partenerilor pentru servicii poștale și de curierat, informații generale despre drepturile cumpărătorilor, etc.</p> <p>Există mai multe tentative în acest sens, inclusiv portaluri web, dar cel mai important lucru încă nu s-a reușit: conectarea la această resursă a principalilor contribuitori din partea autorităților, ce ar asigura acuratețea și caracterul universal al informațiilor accesate.</p>	<p>Crearea unui ecosistem vibrant și atractiv pentru comerțul electronic</p>	<p>ME, MF, BNM, ONG-uri specializate</p> <hr/> <p>/Consiliul Economic (CEEC /CH2/1; /CH5/3)</p>	<p>Acțiune introdusă în procesul de actualizare a Foii de parcurs. Consultările cu instituțiile/partenerii și acțiunile necesare urmează a fi lansate de SCE.</p>

Abrevieri:

MRECR – Moldova Rapid eCommerce Review

VPMD – Vicepremier pentru digitalizare
MDED – Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării
MF – Ministerul Finanțelor
MJ – Ministerul Justiției
MMPS – Ministerul Muncii și Protecției Sociale
AGE – Agenția Guvernare Electronică
BNM – Banca Națională a Moldovei
CNPF - Comisia Națională a Pieței Financiare
CS – Cancelaria de Stat
ASP – Agenția Servicii Publice
STISC – Serviciul Tehnologia Informației și Securitate Cibernetică
BERD – Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare
USAID – Agenția Statelor Unite pentru Dezvoltare Internațională
UK GGF – Fondul Regatului Unit pentru Bună Guvernare
FTA – Proiectul USAID Tehnologiile Viitorului
MISRA – Proiectul USAID pentru Reforme Structurale
eKYC – Identificarea Beneficiarului la Distanță
eNotary – servicii electronice de notarizare
CNM – Camera Notarială din Moldova
CNPDCP – Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal
ODA – Organizația pentru Dezvoltarea Antreprenoriatului
AGEPI – Agenția de Stat pentru Proprietate Intelectuală
SFS – Serviciul Fiscal de Stat
SV – Serviciul Vamal
APCSP – Agenția pentru Protecția Consumatorului și Supravegherea Pieței

Alte studii de referință care au stat la baza Foii de parcurs:

1. Digital Readiness Analysis Moldova (UNDP, <https://www.undp.org/moldova/publications/digital-readiness-assessment>)
2. EU4Digital eCommerce recommendations for Moldova (EU4D, <https://eufordigital.eu/wp-content/uploads/2021/04/eCommerce-report-%E2%80%93-Recommendations-proposed-for-eCommerce-environment-harmonisation-in-the-EaP-countries-Republic-of-Moldova.pdf>)
3. Digital Ecosystem Country Assessment (DECA/USAID, <https://www.usaid.gov/sites/default/files/2023-01/Moldova%20DECA%20%28Romanian%29.pdf>)
4. Challenges in transitioning to a cashless economy in Moldova (AmCham, https://www.amcham.md/st_files/2022/10/27/AmCham%20Merchant%20Fee%20Report_PwC_.pdf)